

FRENDE HOLDING AS

Styrets årsberetning for 2014

Innledning

Frende Holding AS ble stiftet 20. juni 2007. Frende Holding AS er morselskap i konsernet Frende Forsikring, med to heleide datterselskaper Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS. Frende Holding AS driver ikke annen virksomhet enn å videreutvikle og forvalte eierskapet i underliggende forsikringsselskaper.

Forsikringsselskapene er i 2014 slått sammen i en felles driftsmodell. Strukturen forutsetter Finanstilsynets godkjenning.

Frende Holding AS eies av 15 frittstående sparebanker, jfr. note 18 til regnskapet.

Forsikringsvirksomhetene drives ut fra konsernets kontorfasiliteter i Krokattjønnveien 15 i Fyllingsdalen i Bergen, men er basert på distribusjon gjennom eierbankenes omfattende kontornettverk i sine respektive geografiske nedslagsfelt, og elektronisk distribusjon.

Virksomheten

Konsernet Frende omfatter livsforsikring- og skadeforsikringsvirksomhet. Selskapene har i 2014 hatt fokus på ytterligere vekst, samt fortsatt tilrettelegging og effektivisering av driften. Det har også vært fokusert på videreutvikling og å etablere samspill og gode møteplasser mellom konsernets forsikringsselskaper og dets distributører. Gjennom året har Frende betraktelig utvidet distribusjonsapparatet. I tillegg til 15 eierbanker er det etablert ny franchisekanal med egne salgssentre og opprettet et eget kundesenter for utgående salg.

I juni besluttet styrene i Frende å slå sammen Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS i en felles driftsmodell med en ledergruppe. Målet er å sikre bedre og mer helhetlige kundeopplevelser, mer effektive prosesser og langsiktig lønnsomhet. Sammenlåingen vil bidra til at selskapene står sterkere i møte med fremtidige kundeforventninger, og vil gi bedre muligheter til å optimalisere videre innovasjon og produktutvikling. Siden oppstarten av Frende Forsikring har selskapene hatt flere felles funksjoner, som IT, økonomi, salg og marked. Ytterligere sammenslåing av funksjoner vil sikre mer effektiv ledelse og bedre fordeling og bruk av ressurser. Styrene legger videre til grunn at en slik felles driftsmodell vil bidra til at selskapet i enda sterkere grad vil kunne utnytte distribusjonskraften som de 15 eierbankene i banknettverket representerer. Strukturen forutsetter Finanstilsynets godkjenning.

Livselskapet selger personforsikringer til privatmarkedet, i tillegg til næringslivsprodukter innen pensjon og personalforsikring primært rettet mot små- og mellomstore bedrifter. Liv hadde ved utgangen av 2014 totalt 5.092 kunder (2013: 4.805 kunder) i bedriftsmarkedet (innskuddspensjon og gruppeliv), og en bestand av personrisikodekninger på 89 378 (2013: 84.113), som tilsvarer 48 333 (44.709) kunder.

Skadeselskapet selger skadeforsikringer til privatmarkedet, i tillegg til næringslivsprodukter primært rettet mot små- og mellomstore bedrifter. Ved utgang av året hadde skadeselskapet 100 447 (92.142) privatkunder og 9 233 (7.973) bedriftskunder, og et samlet premievolum på MNOK 1 276,1 (1.124,1).

Årsregnskapet

Premieinntekter

Frende konsernet hadde i 2014 brutto forfalt premie på MNOK 1 897,9 (1 673,3). Forfalt premie omfatter risikopremie fra Skade, risikopremie fra Liv, samt sparepremie på IPS og IBP avtaler i Liv. Opptjent premie for egen regning eks sparepremie var MNOK 1 565,8 (1 361,4).

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader for egen regning var MNOK 954,4 (868,1), fordelt på MNOK 718,4 (670,0) i betalte skader og MNOK 236,1 (198,1) i endring erstatningsavsetning for egenregning.

Inntekter fra finansielle eiendeler

Frende konsernets totale finansinntekter på MNOK 84,8 (83,4) refererer seg til avkastning på plassering i fond, renteportefølje og renteinntekter på konsernets bankinnskudd. Konsernet har felles forvaltning av kollektiv og selskaps portefølje. Konsernets kapitalforvaltning er fokusert på diversifisering og moderat risiko. Konsernets likviditet skriver seg fra egenkapitalinnskudd ved stiftelse og senere emisjoner, samt fra løpende drift. Løpende driftskapital har hatt forrentning på ordinære kundevilkår på tilsvarende kontoforhold i Sparebanken Vest.

Frende konsernet forvaltet eller garanterte i 2014 ikke for noen kundemidler slik at konsernets renteresultat i sin helhet er tilført egenkapitalen.

Driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader er på MNOK 427,6 (357,3). Kostnadene utgjøres i hovedsak av lønnskostnader, salgsprovisjoner og IT kostnader.

Resultat

Resultatet i Frende konsernet før skattekostnad ble i 2014 et overskudd på MNOK 182,3, mot MNOK 96,3 i 2013. Totalresultatet viste et overskudd på MNOK 140,4, mot MNOK 78,9 i 2013. Resultat i Frende Holding AS før skattekostnad ble i 2014 et underskudd på MNOK 0,3 (-0,3) før skatt, mens totalresultatet viste et underskudd på MNOK 0,2 (-0,3).

Holding og konsernets skattekostnad refererer seg til utsatte skattefordeler som følge av skattemessige underskudd i perioden 2007 - 2012. Dette er aktivert under "Andre eiendeler", og denne balanseføringen tar utgangspunkt i at selskapet og konsernet forventes å få positive resultater innen rimelig tid som kan avregnes mot de skattemessige underskudd til fremføring.

Balanse

Forvaltningskapitalen i Frende konsernet var ved årsskiftet MNOK 4 980,1 (4 064,6). Finansielle eiendeler i selskaps og kollektiv porteføljen på totalt MNOK 2 229,8 (1 745,2) består av MNOK 201,7(199,7) i aksjefondsandeler og MNOK 1515,2 (1443,1) i renteportefølje, MNOK 339,2 (0) i obligasjoner holdt til forfall, MNOK 164,6 (77,0) i eiendomsfond og MNOK 9,0 (25,4) som bankinnskudd. Forvaltningskapitalen består videre av MNOK 485,8 (437,3) i fordringer, MNOK 73,7 (76,9) som varige driftsmidler og systeminvesteringer og MNOK 138,1 (134,1) i andre eiendeler og forskuddsbetalte kostnader, hvorav MNOK 45,3 (87,2) er utsatt skattefordel. Reassurandørenes andel av forsikringsforpliktelsene utgjør MNOK 83,1 (86,2). I kundeporteføljen ligger MNOK 64,2 (56,6) som kundemidler knyttet til IPS porteføljen og MNOK 1 907,4 (1 530,1) knyttet til IBP porteføljen.

Konsernets egenkapital utgjorde pr. 31.12.14 MNOK 766,3 mot MNOK 625,9 pr. 31.12.13, og dette utgjorde 15,4 % av forvaltningskapitalen som er tilsvarende foregående år. Egenkapitalgraden i Frende Holding AS var 100 % (100 %).

Det er foretatt på MNOK 4 016,4 (3 280,9) i forsikringstekniske avsetninger. Konsernet har totalt MNOK 197,4 (157,8) i forpliktelser til leverandører og påløpte kostnader, hvorav MNOK 40,7 (36,0) er gjeld til reassurandør.

Kapitaldekning og solvensmarginkapital viste ved årsskiftet positiv margin i forhold til lovens minimumskrav.

Kontantstrøm

Konsernet har en total endring i kontantstrøm i 2014 på MNOK 16,9 (-63,1). Overskuddslikviditet fra driften plasseres løpende til andre finansielle eiendeler.

Kontantstrømmene knyttet til premier er i stor grad sammenfallende med premieinntektene i regnskapet.

Imidlertid kan det være betydelige avvik mellom kontantstrøm knyttet til erstatninger og bokførte erstatningskostnader i regnskapet ettersom tidspunktet for reservering og utbetaling ofte ikke er sammenfallende. Det samme gjelder for finansielle eiendeler ettersom disse i regnskapet reflekterer urealiserte verdiendringer som normalt ikke gir en kontantstrømeffekt.

Risikoforhold

Frende konsernet med datterselskaper har i 2014 gjennomført en egenvurdering av risiko- og kapital situasjonen – ORSA prosess.

Formålet med ORSA-prosessen er å sikre at styret har tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om Frende konsernet sin risikoprofil er innenfor vedtatt risikoappetitt og risikorammer, gitt gjeldende strategiske beslutninger. ORSA-prosessen skal videre dokumentere at Frende konsernet har nødvendig kapital til å dekke opp virksomhetens risikoeksponering, både på kort og lengre sikt.

De vesentligste risikoforhold som knytter seg til Frende's virksomhet knytter seg i til den generelle markedsrisiko som finnes i forsikringsmarkedet.

Av finansielle risikoer er forvaltningsrisiko, og likviditets- og soliditetsrisiko mest fremtredende, men disse vurderes å være lave. Forvaltningsrisikoen anses som lav da konsernet ikke tilbyr produkter med avkastningsgaranti. Både investeringene i kundeporteføljen og selskapsporteføljen er i all hovedsak plassert i likvide fondsinvesteringer og bidrar således til at selskapets likviditetsrisiko anses som lav. Kredittrisiko, både i forhold til direkte forsikring og motparter i forbindelse med reassurans og kapitalforvaltning, anses som relativt liten.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten og den finansielle stilling i Frende Holding AS og Frende konsern i 2014.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at det derfor er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Det er ikke inntruffet hendelser etter regnskapsårets avslutning som er av vesentlig betydning for vurdering av selskapets resultater eller stilling.

Personalforhold og arbeidsmiljø

Frende konsernet har ved utgangen av 2014 til 176 ansatte, mot 154 i 2013. Herav er en ansatt i Frende Holding AS (administrerende direktør).

Konsernets vurdering er at ambisjonen om å tiltrekke seg motiverte, dyktige og erfarne medarbeidere er innfridd.

Det eksisterer etiske retningslinjer for alle ansatte og tillitsvalgte i Frende konsernet.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet ansees som godt.

I konsernet er det i 2014 registrert et sykefravær på 4,4 mot 4,0 % i 2013. Det er ikke registrert skader eller ulykker i Frende.

Konsernets virksomhet forurensrer ikke det ytre miljø ut over det som er normalt for den aktivitet konsernet driver.

Likestilling/ diskriminering

Frende tilstreber likebehandling av ansatte og søkere på alle nivåer i konsernet, og å hindre diskriminering uansett kjønn, etnisk tilhørighet, avstamning, hudfarge eller annet. På samme måte skal avlønning gjenspeile stillingsinnhold og kvalifikasjoner, uavhengig av kjønn eller andre forhold.

Ved utgangen av 2014 var kvinneandelen 52 % (49 %) av konsernets ansatte totalt, mens kvinneandelen i datterselskapenes ledelse var 43% (36 %) og 36 % (19 %) i datterselskapenes styre. Ledelsen i Frende Holding består kun av administrerende direktør som er mann. Styret i Frende Holding har en kvinneandel på 55 % (25 %).

Styret og ledelse

Styret i Frende Holding AS består av representanter fra seks eierbanker, ytterligere fire aksjonærvalgte medlemmer og ett medlem valgt av og blant konsernets ansatte.

Fremtidsutsikter

Styret mener utsiktene til å kunne etablere en solid, og lønnsom plattform i forsikringsmarkedet er gode. Konsernets forankring i et kraftfullt nasjonalt distribusjonsnettverk sikrer markedsadgang av betydelig omfang.

Konsernet har etter styrets vurdering, gjennom den organisasjon som er etablert, de beste forutsetninger for å lykkes i å realisere de forretningsmessige mål.

Takk til kunder, samarbeidspartnere og medarbeidere

Styret vil takke konsernets medarbeidere for stor innsatsvilje, og styret vil også takke samarbeidspartnere, først og fremst i eier- og distribusjonsbankene, for godt samarbeid og god oppslutning også gjennom 2014.

Disponering av årets resultat

Styret i Frende Holding AS foreslår at årets underskudd MNOK 0,2 overføres i ny regning mot "Annen egenkapital" under "Opptjent egenkapital".

Jan Erik Kjerpeseth
styreleder

Hilde H. Bretvin
Hilde H. Bretvin

Pål Strand

Arnstein Heimset
Ansattvalgt

Bergen, 25. mars 2015

Geir Bergskaug
nestleder

Arvid Andenæs
Arvid Andenæs

Kari Marvik
Kari Marvik

Geir Bergskaug
adm. dir

Lisbet Nærø
Lisbet Nærø

Monica Rydland
Monica Rydland

Anne-Grethe Sund
Anne-Grethe Sund

Jan Erik Furunes
Jan Erik Furunes

Frende Holding konsern

Resultatregnskap

Frende Holding AS

Frende Holding Konsern

31.12.13	31.12.14	Noter		Noter	31.12.14	31.12.13
			Teknisk regnskap for skadeforsikring			
			Sum premieinntekter for egen regning	1,4	1 166 354 657	1 040 495 614
			Allokert investeringsavkastning	1	21 558 723	19 496 843
			Sum erstatningskostnader for egen regning	2,4	807 864 488	763 766 518
			<i>Forsikringsrelaterte driftskostnader</i>			
			Salgskostnader	5	126 367 732	104 770 047
			Forsikringsrelaterte adm. Kostnader	5,6,10,16	96 793 029	92 056 677
			Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		<u>223 160 761</u>	<u>196 826 724</u>
			Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	3	27 500 000	33 285 000
			Resultat av teknisk regnskap i skadeforsikring		<u>129 388 131</u>	<u>66 114 215</u>
			Teknisk regnskap for livsforsikring			
			Sum premieinntekter for egen regning	1,4	661 510 973	562 195 023
			Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	7	18 827 417	18 398 487
			Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		69 987 682	131 564 690
			Andre forsikringsrelaterte inntekter		6 847 085	5 457 999
			Sum erstatninger for egen regning	2,4	146 570 784	104 374 180
			Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser kontraktfastsatte forpliktelser	3	5 739 862	2 859 629
			Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	3	384 861 918	419 805 136
			<i>Forsikringsrelaterte driftskostnader</i>			
			Salgskostnader	5	70 789 943	55 398 971
			Forsikringsrelaterte adm. kostnader	5,6,10,16	133 604 410	105 091 394
			Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		<u>204 394 353</u>	<u>160 490 365</u>
			Resultat av teknisk regnskap i livsforsikring		<u>15 606 240</u>	<u>30 086 889</u>
			Sum teknisk regnskap		144 994 371	96 201 104
			Ikke teknisk regnskap			
23 168	18 875		Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	7	65 949 592	65 017 277
			Allokert investeringsavkastning overført til teknisk regnskap		21 558 723	19 496 843
359 774	358 542	5	Andre inntekter	5	-	-
			Andre kostnader		7 114 024	45 420 051
<u>-336 607</u>	<u>-339 667</u>		Resultat av ikke-teknisk regnskap		<u>37 276 845</u>	<u>100 382</u>
-336 607	-339 667		Resultat før skattekostnad		182 271 216	96 301 486
-70 292	-91 710	14	Skattekostnad	14	41 833 472	17 324 129
<u>-266 315</u>	<u>-247 957</u>		Totalresultat		<u>140 437 744</u>	<u>78 977 358</u>

Frende Holding konsern

Balanse Frende Holding AS

Frende Holding Konsern

31.12.13	31.12.14	Noter	Noter	31.12.14	31.12.13
EIENDELER					
Immaterielle eiendeler					
			10	71 723 407	75 152 833
				<u>71 723 407</u>	<u>75 152 833</u>
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost					
			7	260 042 032	
Finansielle eiendeler til virkelig verdi					
810 000 000	810 000 000	18			
			7	153 985 801	155 311 562
			7	1 157 165 001	1 122 257 218
			7	125 584 579	60 265 499
			7	6 238 752	20 494 545
<u>810 000 000</u>	<u>810 000 000</u>			<u>1 442 974 133</u>	<u>1 358 328 824</u>
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser					
				3 299 514	6 768 935
				<u>79 861 457</u>	<u>79 449 431</u>
				<u>83 160 971</u>	<u>86 218 366</u>
Fordringer					
			8	465 016 625	420 527 420
				20 776 908	16 268 851
910 340	-			-	456 920
<u>910 340</u>	<u>-</u>			<u>485 793 533</u>	<u>437 253 191</u>
Andre eiendeler					
			10	2 003 840	1 720 240
			15	76 587 809	43 373 268
727 590	1 357 786		14	45 326 971	87 160 443
646 866	738 576	14		<u>123 918 620</u>	<u>132 253 951</u>
<u>1 374 456</u>	<u>2 096 362</u>				
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter					
6 206	6 024			14 185 920	1 883 928
Eiendeler i kundeporteføljen Liv investeringer i kollektivporteføljen					
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost					
				79 200 773	
Finansielle eiendeler til virkelig verdi					
			7	47 679 177	44 358 037
			7	358 064 126	320 859 826
			7	38 977 477	16 753 861
			7	2 815 549	4 867 562
				<u>447 536 329</u>	<u>386 839 286</u>
Investeringer i investeringsvalgporteføljen					
			7	1 971 561 324	1 586 699 406
				2 498 298 426	1 973 538 692
<u>812 291 002</u>	<u>812 102 386</u>			<u>4 980 097 042</u>	<u>4 064 629 785</u>
Sum eiendeler					

Frende Holding konsern

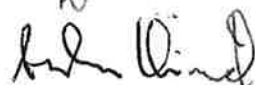
Balanse

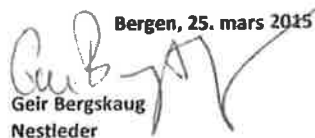
Frende Holding AS			EGENKAPITAL OG GJELD		Frende Holding Konsern	
31.12.13	31.12.14	Noter		Noter	31.12.14	31.12.13
676 000 000	676 000 000	18	Innskutt egenkapital	17,18,19	676 000 000	676 000 000
137 920 700	137 920 700		Aksjekapital (6.760.000 aksjer pål. kr. 100,-)		137 920 700	137 920 700
137 920 700	137 920 700		Overkurs		137 920 700	137 920 700
813 920 700	813 920 700		Sum innskutt egenkapital		813 920 700	813 920 700
			Opptjent egenkapital			
			<i>Fond</i>			
			-Risikoutjevningfond		26 470 568	16 041 219
			-Avsetning til garantlondningen		46 650 000	35 000 000
			-Avsetning til naturskadefondet	11	-	-
-1 669 636	-1 917 593		Annen opptjent egenkapital		-120 750 854	-239 109 249
-1 669 636	-1 917 593		Sum opptjent egenkapital		-47 630 286	-188 068 030
812 251 064	812 003 107	17	Sum egenkapital	17,18,20	766 290 414	625 852 670
			Forsikringsmessige avsetninger			
			Forsikringstekniske avsetninger livstorsikring	11	2 471 844 384	1 957 830 650
			Forsikringstekniske avsetninger skadeforsikring	11	1 544 525 796	1 323 146 581
					4 016 370 180	3 280 977 231
			Avsetning for forpliktelser			
			Pensjonsforpliktelser	16	15 224 739	14 462 805
			Gjeld til reassurandør		40 738 410	35 975 432
			Annen gjeld	12	23 698 578	20 048 852
					79 661 727	70 487 089
			Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
39 938	99 279		Andre påløpte kostnader	13	117 774 721	87 312 795
812 291 002	812 102 386		Sum egenkapital og gjeld		4 980 097 042	4 064 629 785

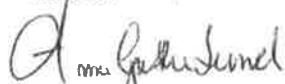

Jan Erik Kjerpeseth
Styreleder

Hilde H. Bretvin

Pål Strand

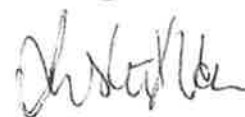

Arnstein Heimset
Ansattvalgt

Bergen, 25. mars 2015

Geir Bergskaug
Nestleder

Anne Grethe Sund

Monica Rydland

Geir Bergskaug
Adm. Dir.

Lisbet Nærg

Arvid Andenæs

Kari Marvik

Jan Erik Furunes

Frende Holding konsern

Frende Holding konsern

	Aksjekapital	Overkursfond	Risiko- utjevningfond	Avsetning til garantiordningen	Naturskadefond	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.2013	676 000 000	137 920 700	11 178 441	24 150 000	-	-302 373 829	546 875 312
Endring garantiordningen				10 850 000		-10 850 000	-
Endring naturskadefond						-	-
Endring risikoutjevningfond			4 862 778			-4 862 778	-
Periodens disponering opptjent egenkapital						78 977 358	78 977 358
Egenkapital pr. 31.12.13	676 000 000	137 920 700	16 041 219	35 000 000	-	-239 109 249	625 852 670
Egenkapital pr 01.01.2014							
Endring garantiordningen				11 650 000		-11 650 000	-
Endring naturskadefond						-	-
Risikoutjevningfond, årets endring			10 429 349			-10 429 349	-
Periodens disponering opptjent egenkapital						140 437 744	140 437 744
Egenkapital pr. 31.12.14	676 000 000	137 920 700	26 470 568	46 650 000	-	-120 750 854	766 290 414

Frende Holding AS

	Aksjekapital	Overkursfond	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.14	676 000 000	137 920 700	-1 669 636	812 251 064
Årets resultat			-247 957	-247 957
Egenkapital pr 31.12.14	676 000 000	137 920 700	-1 917 593	812 003 107

Frende Holding konsern

Frende Holding		Kontantstrøm konsern		Frende Holding konsern	
31.12.13	31.12.14			31.12.14	31.12.13
		<i>Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter</i>			
-		Netto innbetalt til premier		1 592 022 036	1 384 408 171
-		Netto kontantstrøm reassuranse		-18 384 010	-38 664 925
23 168	18 875	Finansinntekter		99 944 636	5 457 999
		Andre inntekter		6 889 085	63 429 625
		Andre kostnader		6 797 482	
		Utbetalte erstatninger		738 967 624	691 933 553
1 287 565	-611 321	Forsikringsrelaterte driftskostnader		380 833 404	327 108 837
-1 264 397	630 196	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		553 873 237	395 588 480
		<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>			
-	-	Netto investert i aksjer datterselskap			
-		Nettoinvestert i finansielle eiendeler		516 060 597	431 232 398
-		Netto investert i driftsmidler		1 336 724	442 517
-		Netto investert i immaterielle eiendeler		19 569 180	27 008 083
-	-	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-536 966 501	-458 682 998
		<i>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</i>			
-	-	Innbetaling aksjekapital		-	-
-	-	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-	-
-1 264 397	630 196	Netto likviditetsendring		16 906 736	-63 094 518
1 991 986	727 590	Likviditetsbeholdning 01.01.		68 735 374	131 829 892
727 589	1 357 786	Likviditetsbeholdning 31.12.		85 642 109	68 735 374

Frende Holding konsern

Generelt

Regnskapet for Frende Holding AS er avlagt i samsvar med Lov om årsregnskap Forskrift om årsregnskap for forsikring, samt gjeldende regnskapsstandarder.

Det er utarbeidet sammenligningstall i notene i den grad sammenlignbare tall er tilgjengelig og det anses hensiktsmessig.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet omfatter Frende Holding AS, samt Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS som eies 100 % av Frende Holding AS.

Aksjer i datterselskapene, vesentlige transaksjoner mellom selskapene og mellomværende mellom selskapene i konsernet er eliminert i konsernregnskapet.

Endring i regnskapsprinsipper

Det er ingen endring i regnskapsprinsipper i 2014.

Innregning av inntekter og kostnader

Grunnleggende regnskapsprinsipper legges til grunn slik at inntekter resultatføres når de er opptjent, og utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Beste estimat legges til grunn ved usikkerhet, basert på tilgjengelig informasjon ved balansetidspunktet.

Premieinntekter

Forfalt brutto premie i skadeforsikring omfatter all premie for forsikringsavtaler med påbegynt forsikringsperiode før regnskapsårets avslutning. Den forfalte premien periodiseres pro rata, og forfalt premie som vedrører neste år føres som "endring i avsetning ikke opptjent bruttopremie".

Avgitt gjenforsikringspremie omfatter reassurandørenes andel av forfalt brutto premie.

Gjenforsikringspremien periodiseres i samme forhold som opptjent brutto premie, og føres som "endring gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie".

Forfalt brutto premie i livsforsikring omfatter all premie for forsikringsavtaler med påbegynt forsikringsperiode før regnskapsårets avslutning. Premie omfatter både sparedel og risikodel. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Overføring av premiereserve (flytting) i livsforsikring

Flytting fremkommer av regnskapslinjene "Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper". Innregning i resultatet skjer ved overføring av risiko, - på samme tidspunkt reduseres/ økes premiereserven i forsikringsfondet tilsvarende.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader omfatter alle erstatningsbeløp som er betalt til forsikringstaker i regnskapsperioden, i tillegg til endring i avsetning for meldte ikke oppgjorte skader (RBNS) og inntrufne, men ikke meldte skader (IBNR).

Brutto betalte erstatninger omfatter betalte erstatninger til forsikringstaker inkl. skadebehandlingskostnader som honorar ved ekstern takst og advokater, med fradrag for mottatte regressinnbetalinger.

Allokert investeringsavkastning

Allokert investeringsavkastning er knyttet til Skadeforsikringsvirksomheten. Investeringsavkastning registreres i det ikke-tekniske regnskapet. Den del av investeringsavkastningen som skal allokere til det tekniske regnskapet beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av forsikringstekniske avsetninger gjennom året. Ved beregningen benyttes en forsikringsteknisk rente lik gjennomsnittlig rente på statsobligasjoner med gjenstående løpetid lik 3 år.

Den gjennomsnittlige rente for 2014 er beregnet til 1,55 %.

Klassifisering og verdivurdering

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktmessige betingelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Alle finansielle instrumenter som ikke inngår i kategorien til virkelig verdi over resultatet, innregnes første gang til virkelig verdi med tillegg av de transaksjonsutgiftene som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen. Finansielle instrumenter i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet innregnes uten hensyn til transaksjonskostnader.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all, eller tilnærmet all, risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Frende Holding konsern har finansielle eiendeler klassifiseres følgende kategorier etter IAS 39:

- Til virkelig verdi over resultatet
- Utlån og fordringer

Til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Selskapet har en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, og som løpende styres og måles til virkelig verdi. Dette er i tråd med styrets godkjente risiko- og investeringsstrategi og informasjon basert på virkelig verdi rapporteres regelmessig til ledelsen og styret.

Instrumentene måles til virkelig verdi, og endringer i verdien innregnes i resultatet.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste, eller lar seg fastsette og som ikke blir notert i et aktivt marked. Obligasjoner holdt til forfall er klassifisert som utlån og fordringer, og måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Utlån og fordringer måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markedsplass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen. For en eiendel som skal avhendes, eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi til salgskurs.

Finansielle instrumenter innregnet til virkelig verdi i Frende Livsforsikring AS er i det alt vesentlige instrumenter som er notert i et aktiv marked.

Amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer i kategoriene utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentes metode. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdifall av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler. Ved vurderingen av om det foreligger verdifall legges det vekt på hvorvidt utsteder har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, om det er sannsynlig at utsteder går konkurs, om det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller om det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med henholdsvis opprinnelig effektiv rente (for eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (for eiendeler med flytende rente).

Tap for verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

IT systemer og programvare

Kjøpt programvare er balanseført til anskaffelseskost inkludert direkte eksterne kostnader for å sette programvaren klar til bruk. Kjøpt programvare tilpasset virksomheten er klassifisert som immateriell eiendel. Balanseført IT system avskrives fra ferdigstillelsesdato lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av eiendelen faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være

forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Vurdering av systemene er gjort mot endringer i økonomiske, teknologiske, og interne rammebetingelser som tilsier at verdi ikke lenger er tilstede.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er klassifisert som andre eiendeler i balansen. Driftsmidlene er vurdert til anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av et driftsmiddel faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede.

Forsikringsmessige avsetninger

Avsetning for ikke opptjent premie i skadeforsikring er avsetning for ikke opptjent andel av brutto forfalt premie på forsikringskontrakter der forsikringsperioden er påbegynt ved regnskapsårets slutt..

Premiereserve i livsforsikring utgjør kontantverdien av selskapets forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler. Dette tilsvarer summen av de beløp som er ført på forsikringstakernes konti, samt avsatte premiereserver (ikke opptjent premie) på rene risikodekninger.

Erstatningsavsetning er avsetning relatert til skadetilfeller som er inntruffet før balansedagen, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte skader (RBNS) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR).

Det foretas individuell skadereservering for alle meldte skader, og avsetningen omfatter forventet utbetaling til forsikringstaker inkl. skadebehandlingskostnader.

Avsetning for inntrufne, ikke meldte skader (IBNR) foretas ved hjelp av statistiske metoder. Grunnet lavt skadetall og kort historikk er det ved avsetningsberegning også benyttet en premiefaktor i forhold til opptjent premie.

Sikkerhetsavsetning på skadeforsikringsprodukter skal sammen med premieavsetningen og erstatningsavsetningen til enhver tid minst dekke selskapets forsikringstekniske ansvar ved ekstraordinært skadeforløp.

Annen opptjent egenkapital

Naturskadefondet i skadeforsikring kan kun benyttes til erstatninger etter naturskader. Til fondet avsettes differansen mellom årets opptjente naturskadepremie og påløpte erstatninger som dekkes av denne ordningen.

Avsetning til garantiordningen i skadeforsikring er avsetning for å dekke ansvar mot sikringsordningen som skal bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring. Det maksimale ansvaret utgjør 1,5 % av summen av selskapets opptjente bruttopremie for skadeforsikringsavtaler som omfattes av garantiordningen.

Risikoutjevningfondet i livsforsikring kan bare benyttes til å styrke avsetningen til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person. Risikoutjevningfond i balansen tilsvare halvparten av årets samlede overskudd på risikoresultat frigjort ved reaktivering. Risikoutjevningfondet er balanseført brutto.

Pensjoner

Selskapet har innskuddspensjon for alle ansatte. Premie kostnadsføres løpende, og selskapet har ingen forpliktelse utover kostnadsført beløp.

I tillegg har selskapet pensjonsforpliktelse overfor enkelte arbeidstakere via en usikret driftsordning. Pensjonsforpliktelse knyttet til disse ordningene er beregnet i samsvar med NRS 6, ved at nåverdi av beregnede forpliktelser er beregnet med utgangspunkt i tid i ordningen, forventet lønnsvekst og årlig regulering av pensjonsutbetalingene. Diskonteringsrente ved beregning av nåverdien er i samsvar med oppdaterte økonomiske forutsetninger. Estimatavvik innenfor grensen på 10 % av det største av de to beløpene pensjonsmidler og pensjonsforpliktelse krever ingen resultatføring. Estimatavvik som overstiger grensen resultatføres ved amortisering over forventet gjenstående tjenestetid.

Skatt

Resultatført skattekostnad består av betalbar skatt og årets endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 27 % av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført.

Utsatt skattefordel er balanseført ut ifra forventning om skattepliktig inntekt gjennom inntjening i fremtidige år.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper, og anvendelse av gjeldende regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser.

Estimatene baseres på historiske data, vurdering av egen portefølje, forventninger til fremtiden og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på underliggende forhold. Estimater og tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i estimater innregnes i den perioden estimatene endres. Det vil naturlig være usikkerhet knyttet til slike estimater og endring i forutsetninger vil medføre endring i estimater påfølgende regnskapsår.

Forsikringstekniske avsetninger

Det er knyttet størst usikkerhet til avsetning for skader inntruffet men ikke rapportert (IBNR). Avsetningen er basert på statistisk modell utarbeidet på grunnlag av erfaringstall og porteføljens utvikling. Det vil være risiko til fastsettelse av estimater beregnet på grunnlag av disse modellene.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Ved indikasjon på verdifall foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for driftsmidler og immaterielle eiendeler er tilstede.

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

	31.12.14		31.12.13			
	Skadeforsikring	Livsforsikring	Konsern	Skadeforsikring	Livsforsikring	Konsern
Note 1 Premieinntekter for egen regning						
Forfalt bruttopremie	1 253 976 876	643 958 003	1 897 934 879	1 124 081 309	549 204 637	1 673 285 946
- Avgitt gjensikringspremie	-20 566 687	-35 897 628	-56 464 315	-20 969 611	-34 783 238	-55 752 849
Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie	-63 586 111	-	-63 586 111	-63 616 777	-	-63 616 777
- Endring i gjensikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	-3 469 421		-3 469 421	1 000 693		1 000 693
Overført premiereserve fra andre		53 450 598	53 450 598	47 773 624	47 773 624	47 773 624
Sum premieinntekter for egen regning	1 166 354 657	661 510 973	1 827 865 630	1 040 495 614	562 195 023	1 602 690 637
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		18 827 417	18 827 417		18 398 487	18 398 487
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		69 987 682	69 987 682		131 564 690	131 564 690
Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap		21 558 723	21 558 723		19 496 843	19 496 843
Note 2 Erstatninger for egen regning						
Brutto betalte erstatninger	686 589 614	47 424 604	734 014 218	642 415 266	45 809 602	688 224 868
-Gjenforsikringsandel av betalte erstatninger	-891 588	-14 743 837	-15 635 425	-5 432 426	-12 770 990	-18 203 416
Brutto endringer i erstatningsavsetninger	130 293 104	123 411 954	253 705 058	125 451 013	89 100 522	214 551 535
- Endring i gjensikringsandel av brutto erstatningsavsetninger	-8 126 642	-14 475 343	-22 601 985	1 332 665	-22 289 665	-20 957 000
Overføring av premiereserve til andre		4 953 406	4 953 406		4 524 711	4 524 711
Sum erstatningskostnader for egen regning	807 864 488	146 570 784	954 435 272	763 766 518	104 374 180	868 140 698
Note 3 Endring i forsikringsmessige avsetninger						
Endring uopptjent premie		652 042	652 042		-	-
Endring i andre tekniske avsetninger		4 948 331	4 948 331		2 603 758	2 603 758
Endring tilleggsavsetning		139 489	139 489		255 871	255 871
Endring i sikkerhetsavsetning	27 500 000	-	27 500 000	33 285 000	-	33 285 000
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg		384 861 918	384 861 918		419 805 136	419 805 136
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	27 500 000	390 601 780	418 101 780	33 285 000	422 664 765	455 949 765

Note 4 Premieinntekter og erstatningskostnader mv.

	Bruttoandel					Gjenforsikringsandel					Nettoandel	
	Forfalte premier	Opptjente premier	Påløpte erstatninger 2013	Påløpte erstatninger tidligere år	Påløpte erstatninger alle år	Forsikringsrelaterte driftskostn.	Forsikringsresultat brutto	Opptjent premie	Påløpte erstatninger	Gjenforsikringsresultat		Forsikringsresultat teknisk
SKADEFORSIKRING												
Landbaserte forsikringer - privat												
Kombinerte forsikringer	363 028 225	341 920 690	205 306 109	-1 249 933	204 056 176	66 417 350	71 447 164	4 411 579	5 553 083	-1 141 504	72 588 668	
Herav: Rettshjelpsforbikring	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-	
Herav: Øvrige	363 028 225	341 920 690	205 306 109	-1 249 933	204 056 176	66 417 350	71 447 164	4 411 579	5 553 083	-1 141 504	72 588 668	
Motorvognforsikringer	488 122 220	469 112 820	306 772 781	-8 840 150	297 932 631	89 303 757	81 876 435	5 919 734	1 987 824	3 931 910	77 944 526	
Herav: Ansvar	193 601 840	187 583 860	189 679 513	946 859	190 626 372	35 420 169	-38 462 681	2 367 687	1 987 824	379 863	-38 842 544	
Herav: Øvrige forsikringer	294 520 380	281 528 960	117 093 266	-9 787 010	107 306 256	53 883 588	120 339 117	3 552 047	-	3 552 047	116 787 070	
Fritidsbåtforsikring	37 707 870	36 980 330	29 896 663	-950 330	28 946 333	6 898 794	1 135 203	475 501	-	475 501	659 702	
Ulykkesforsikring	10 333 780	9 755 660	20 240 943	-695 921	19 545 022	1 890 603	-11 679 965	223 653	-	223 653	-11 903 618	
Reiseforsikring	88 408 640	84 312 530	63 043 866	-3 633 776	59 410 090	16 174 686	8 727 754	1 932 908	-	1 932 908	6 794 846	
Øvrige landbaserte forsikringer	9 839 600	10 095 188	5 890 307	-120 760	5 769 547	1 800 191	2 525 450	114 719	-	114 719	2 410 731	
Sum Privatbetonte forsikringer	997 440 335	952 177 218	631 150 667	-15 490 870	615 659 797	182 485 381	154 032 041	13 078 094	7 540 907	5 537 187	148 494 855	
Landbaserte forsikringer - næringsliv												
Kombinerte forsikringer næringsliv	32 488 320	30 447 500	30 567 051	703 998	31 271 049	5 943 858	-6 767 407	384 220	-	384 220	-7 151 627	
Herav: Rettshjelpsforbikring	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-	
Herav: Øvrige	32 488 320	30 447 500	30 567 051	703 998	31 271 049	5 943 858	-6 767 407	384 220	-	384 220	-7 151 627	
Motorvognforsikringer bedrift	71 703 700	65 658 710	49 681 288	-1 404 655	48 276 633	13 118 456	4 263 621	828 547	-	828 547	3 435 074	
Herav: Ansvar	22 305 470	20 651 350	21 294 074	2 107 056	23 401 130	4 080 868	-6 830 648	260 662	-	260 662	-7 091 310	
Herav: Øvrige forsikringer	49 398 230	45 007 360	28 387 214	-3 511 711	24 875 503	9 037 588	11 094 269	567 885	-	567 885	10 526 384	
Yrkesskadeforsikringer	35 537 650	32 718 470	36 466 722	-2 989 883	33 476 839	6 501 744	-7 260 113	750 088	1 280 089	-530 001	-6 730 112	
Trygghetsforsikring	5 784 220	5 409 350	8 616 964	-512 320	8 104 644	1 058 244	-3 753 538	124 012	-	124 012	-3 877 550	
Øvrige landbaserte forsikringer næringsliv	76 812 216	71 462 985	47 998 006	-4 887 200	43 110 806	14 053 078	14 299 101	1 009 915	197 234	812 681	13 486 420	
Sum landbaserte næringslivsforsikringer	222 326 106	205 697 015	173 330 031	-9 090 060	164 239 971	40 675 380	781 664	3 096 782	1 477 323	1 619 459	-837 795	
Pooler												
Naturskadepoolen	25 834 060	24 655 300	36 982 950	-	36 982 950	-	-12 327 650	-	-	-	-12 327 650	
Øvrige pooler	8 376 375	7 861 232	7 861 232	-	-	-	7 861 232	7 861 232	-	7 861 232	-	
Sum pooler	34 210 435	32 516 532	36 982 950	0	36 982 950	0	-4 466 418	7 861 232	0	7 861 232	-12 327 650	
Sum	1 253 976 876	1 190 390 765	841 463 648	-24 580 930	816 882 718	223 160 761	150 347 286	24 036 108	9 018 230	15 017 878	135 329 410	

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

Note 5 Spesifikasjon av forsikringsrelaterte driftskostnader

	Frende Skadeforsikring		Frende Livsforsikring		Sum Frende Liv og Frende Skade			
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13		
Salgskostnader								
Provisjoner	123 827 922	102 297 067	67 485 295	52 203 785	191 313 217	154 500 852		
Reklame og merkekostnader	2 539 810	2 472 981	3 304 648	3 195 187	5 844 458	5 668 168		
Sum salgskostnader	126 367 732	104 770 048	70 789 943	55 398 972	197 157 675	160 169 020		
Forsikringsrelaterte adm. kostnader								
Lønn og sosiale kostnader	54 682 595	47 195 244	63 822 837	53 208 245	118 505 432	100 403 489		
Lokalkostnader	11 366 123	3 538 165	9 855 644	4 804 132	21 221 767	8 342 297		
IT kostnader	26 989 271	29 123 479	30 710 163	23 838 135	57 699 434	52 961 614		
Honorarer og leide tjenester	3 250 629	2 015 447	3 480 358	7 033 278	6 730 987	9 048 725		
Diverse kontorkostnader	9 997 237	10 426 049	9 646 850	5 118 870	19 644 087	15 544 919		
Kostnadsreducerende inntekter	-17 455 998	-7 339 063			-17 455 998	-7 339 063		
	88 829 857	84 959 321	117 515 852	94 002 660	206 345 709	178 961 981		
Avskrivninger								
Avskrivning maskiner og inventar	247 308	192 890	112 323	204 261	359 631	397 151		
Avskrivning IT utstyr	412 990	303 431	280 503	197 797	693 493	501 228		
Avskrivning IT systemer	7 302 874	5 813 086	15 695 732	10 686 677	22 998 606	16 499 763		
Nedskrivning IT system	-	787 948	-	-	-	787 948		
	7 963 172	7 097 355	16 088 558	11 088 735	24 051 730	18 186 090		
Sum forsikringsrelaterte adm. kostnader	96 793 029	92 056 676	133 604 409	105 091 394	230 397 439	197 148 071		
Andre kostnader								
	31.12.14	31.12.13						
Styre honorar inkl arbeidsgiveravgift	191 696	79 870						
Honorarer og leide tjenester	108 300	133 882						
Administrative tjenester	42 000	42 000						
Diverse kontorkostnader	16 546	104 022						
	358 542	359 774						
Herav er det kostnadsført følgende godtgjørelse til revisor: (inkl. mva)								
	Frende Holding AS		Frende Skadeforsikring		Frende Livsforsikring		Frende Holding konsern	
Lovpålagt revisjon	102 175	87 918	359 225	237 520	405 875	235 079	867 275	560 517
Andre attestasjonstjenester/ internkontroll		10 000	-	7 400	-	14 440	-	31 840
Skatterådgivning					-	15 000	-	15 000
Andre tjenester utenfor revisjonen	5 000	19 071	408 474	70 100	312 750	219 266	726 224	308 437
	107 175	116 989	767 699	315 020	718 625	483 785	1 593 499	915 794

Konsernet hadde 176 (154) ansatte pr. 31.12.14.

Note 6 Lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Administrerende direktør i Frende Holding AS utgjør også selskapets ledelse. Administrerende direktør mottar ikke lønn fra noe selskap i konsernet. Lønn og godtgjørelse ledende ansatte i datterselskaper, jfr. note 10 Frende Skade og note 5 i Frende Liv.

Vedr. pensjonsforpliktelse i konsernet vises til note 16.

	Honorar fra selskapet	Honorar fra Frende Livsforsikring	Honorar fra Frende Skadeforsikring
Styret i Frende Holding AS			
Jan Erik Kjerpeseth, styreleder		116 000	116 000
Geir Bergskaug, nestleder			116 000
Lisbeth Nærø (styremedlem fra 14.05.14)			
Nils Martin Axe (styremedlem til 14.05.14)		87 000	87 000
Hilde Hvidsten Bretvin	58 000		
Arvid Andenæs (styremedlem fra 14.05.14)			
Toril Christensen (styremedlem til 14.05.14)	58 000		
Jan Erik Furunes (styremedlem til 30.09.14)		87 000	87 000
Lisbeth Flågeng (styremedlem fra 30.09.14)			
Pål Strand		87 000	87 000
Anne Grethe Sund (styremedlem fra 14.05.14)			
Monica Rydland (styremedlem fra 14.05.14)			
Kari Marvik (styremedlem fra 14.05.14)			
Stian Osa, ansatt valgt (styremedlem til 14.05.14)		116 000	
Arnstein Heimset (styremedlem fra 14.05.14)			

Informasjon om styrehonorar i note 10 i Frende Skade og note 5 i Frende Liv.

Kontrollkomiteens medlemmer mottar ikke honorar fra selskapet.

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til ledende ansatte fra Frende holding eller andre selskaper i konsernet.

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

Note 7 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

	31.12.14		31.12.13	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Selskapsporteføljen				
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	260 042 032	269 766 244		
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjefondsandeler	153 985 803	153 985 803	155 311 562	155 311 562
Obligasjoner/ rentefond	1 157 165 002	1 157 165 002	1 122 257 218	1 122 257 218
Eiendomsfond	125 584 583	125 584 583	60 265 499	60 265 499
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	6 238 752	6 238 752	20 494 545	20 494 545
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	1 442 974 140	1 442 974 140	1 358 328 824	1 358 328 824
Sum finansielle eiendeler selskapsporteføljen	1 703 016 172	1 712 740 384	1 358 328 824	1 358 328 824
Kollektivporteføljen				
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	79 200 773	82 096 326		
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjefondsandeler	47 679 177	47 679 177	44 358 037	44 358 037
Obligasjoner/ rentefond	358 064 126	358 064 126	320 859 826	320 859 826
Eiendomsfond	38 977 477	38 977 477	16 753 861	16 753 861
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	2 815 549	2 815 549	4 867 562	4 867 562
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	447 536 329	447 536 329	386 839 286	386 839 286
Sum finansielle eiendeler kollektivporteføljen	526 737 102	529 632 655	386 839 286	386 839 286
Sum finansielle eiendeler	2 229 753 274	2 242 373 039	1 745 168 110	1 745 168 110

Kollektiv/Selskapsporteføljen		31.12.14
Aksjefond		
Nordea Stabile Aksjer Global		113 227 106
Nordea Norge Verdi		17 943 641
Nordea Kapital		13 083 284
Nordea Nordic Small Cap Growth		16 826 703
Nordea 1 - Stable Emerging Markets Equity BI-NOK		20 540 224
Nordea 1 - Emerging Stars Equity Fund		20 564 204
Valutarelaterede derivater		-520 184
		<u>201 664 978</u>
Pengemarkedsfond / Obl. fond		
Holberg Kreditt		26 735 263
Nordea Nordic Corporate Bond		25 830 835
DNB Global Credit		140 392 343
DNB Global Credit Short		140 249 974
		<u>333 208 415</u>
Eiendomsfond		
Aberdeen Eiendomsfond Norge 1		114 594 220
Storebrand Eiendomsfond Norge KS		49 964 734
		<u>164 558 954</u>
Rentepapirer		
Rentepapirer til virkelig verdi		1 182 020 713
Rentepapirer til amortisert kost		339 242 805
		<u>1 521 263 518</u>
Sum finansielle eiendeler		<u>2 229 753 267</u>

Rentepapirer - fordeling per sektor

Sektor	31.12.14
Stat./statsgaranterte	0,3 %
Boligkreditforetak	30,3 %
Kommune/fylke	1,2 %
Bank/Finans	37,3 %
Industri	31,0 %
Sum	100 %

Rentepapirer - fordeling per ratingskategori

Rating	31.12.14
AAA	15 %
AA	24 %
A	34 %
BBB	13 %
BB	0 %
B	0 %
Ikke ratet	14 %
Sum	100 %

Rentepapirer - 10 største utstedere

Utsteder	31.12.14
SpareBank 1 Næringskreditt AS	7,5 %
Nordea Eiendomskreditt AS	4,3 %
SpareBank 1 SR-Bank ASA	3,6 %
Sparebanken Sor	3,4 %
Sparebanken Hedmark	3,4 %
DNB Næringskreditt AS	3,3 %
Eika Boligkreditt AS	3,1 %
Sparebank 1 Nord Norge	3,1 %
DNB Bank ASA	3,1 %
Norges Statsbaner AS	3,0 %
Sum	37,8 %

Balansført verdi er virkelig verdi. Virkelig verdi er fondskurser per 31.12.2014.

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

Note 7 Finansielle eiendeler, forts.

Netto inntekter finansielle instrumenter	31.12.14	31.12.13
Renteinntekter bankinnskudd	1 084 116	817 613
	<u>1 084 116</u>	<u>817 613</u>
Verdiendring og nedskrivning rentefond/ obligasjoner	-6 610 414	373 853
Renter på rentefond/ obligasjoner	43 647 474	36 091 849
Realisert gevinst rentefond/ obligasjoner	11 095 106	1 172 212
Verdiendring aksjefond	-9 805 095	28 251 982
Verdiendring eiendomsfond	1 184 836	927 879
Realisert gevinst aksjefond	39 135 554	14 569 734
Realisert eiendomsfond	5 045 432	1 210 641
Sum inntekter fondsandeler	<u>83 692 893</u>	<u>82 598 150</u>
Sum inntekter finansielle instrumenter	<u>84 777 009</u>	<u>83 415 763</u>
Fordelt i konsernresultatet:		
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	18 827 417	18 398 487
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	65 949 592	65 017 277
	<u>84 777 009</u>	<u>83 415 764</u>

Investeringsvalgporteføljen

	31.12.14	31.12.13
Aksjefond		
DNB NOR GLOBAL (I) IBP	32 220 026	25 008 784
DNB NOR NORDEN (I) IBP	19 238 508	15 345 737
HOLBERG GLOBAL IBP	11 669 475	7 980 855
HOLBERG NORDEN IBP	13 769 302	11 269 168
HOLBERG NORGE IBP	10 912 112	10 546 651
KLP AKSJEGLOBAL INDEKS IV IBP	451 236 159	317 173 912
ODIN EUROPA IBP	212 101 510	174 427 170
ODIN NORDEN IBP	10 565 096	8 934 898
ODIN NORGE IBP	92 427 686	74 969 796
ODIN OFFSHORE IBP	1 643 016	1 725 539
SKAGEN GLOBAL (IBP)	106 467 048	87 866 874
SKAGEN KON-TIKI (IBP)	29 480 248	24 561 007
SKAGEN VEKST (IBP)	38 477 044	30 288 992
EIKA EUROPA (IBP)		6 129 449
Øvrige fond	21 291 968	9 652 301
	<u>1 051 499 198</u>	<u>805 881 133</u>
Pengemarkedsfond/ Obl. fond		
DNB NOR OBLIGASJON 20 (I) IBP	70 618 414	62 894 955
HOLBERG LIKVITIDET IBP	15 033 443	14 468 665
SKAGEN AVKASTNING (IBP)	49 379 169	43 799 344
Øvrige fond	1 649 767	498 169
	<u>136 680 793</u>	<u>121 661 133</u>
Bankplassering	<u>783 381 334</u>	<u>659 157 141</u>
Sum finansielle eiendeler i investeringsvalgporteføljen	<u>1 971 561 324</u>	<u>1 586 699 406</u>

Balansført verdi er virkelig verdi. Virkelig verdi er fondskurser per 31.12.14.

Note 8 Fordringer på forsikringstakere

	Ikke forfalt	Under 30 dager	30-60 dager	>60 dager	Totalt
Fordringer på forsikringstakere		11 281 887	5 615 932	1 419 544	18 317 363
Andre fordringer direkte forsikring	-	3 345 896	657 485	2 049 669	6 053 050
Ikke forfalt, ikke fakturert forsikringspremie	337 741 817				337 741 817
Ikke forfalt, fakturert forsikringspremie	102 904 395				102 904 395
Sum fordringer forsikringstakere	<u>440 646 212</u>	<u>14 627 783</u>	<u>6 273 417</u>	<u>3 469 213</u>	<u>465 016 625</u>

Premie inntektsføres i henhold til hovedforfall, kunden faktureres i samsvar med betalingsavtale.

Ubetalt forsikringspremie > 60 dager går til avgang og avtalen med kunden kanselleres.

Det beregnes korttidspremie til kunden for den tiden selskapet i henhold til loven må stå ansvar for avtalen.

Frende Holding Konsern

Noter til årsregnskapet

Note 9 Risikostyring

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at forsikringstilfellet inntreffer og av usikkerheten i størrelsen på utbetalingen.

Forsikringsrisiko styres gjennom avsetninger for fremtidige forventede erstatninger på eksisterende kontrakter, prising av risikoelementet i forsikringspremien, og gjennom reassuranskontrakter.

I tillegg styres risikoen via retningslinjer i forhold til hvilke type risiki som selskapet aksepterer i sin portefølje.

Finansiell risiko

Frende bærer finansiell risiko knyttet til forvaltningen av selskapets investeringsportefølje. Gjennom behandlingen av selskapets kapitalforvaltningsstrategi fastsetter styret rammene for kapitalforvaltningen, inkludert rammer for den strategiske aktivaallokeringen.

Finansiell risiko deles normalt inn i tre hovedkategorier; markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko. Denne finansielle risikoen styres på aggregert nivå gjennom selskapets kapitalforvaltningsstrategi, og på detaljert nivå gjennom utforming av de enkelte forvaltningsmandater.

Markedsrisiko

Markedsrisiko representerer risiko for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Markedsrisiko omfatter tre typer risiko; renterisiko, valutarisiko og annen prisrisiko.

Renterisiko representerer risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedsrentene. Frende styrer renterisikoen gjennom rammer knyttet til bl.a. porteføljens rentedurasjon. Ved utgangen av 2014 var rentedurasjonen for omløpsporteføljen på 0,8 år.

Valutarisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instrument vil svinge som følge av endringer i valutakurser. Frende sikrer det meste av valutarisikoen i porteføljene. Valutaeksponeringen overvåkes til enhver tid, og det foretas valutasingstransaksjoner innenfor rammene av selskapets kapitalforvaltningsstrategi.

Annen prisrisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instrument vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Aksjerisikoen håndteres bl.a. gjennom en veldiversifisert portefølje av noterte verdipapirer både ift geografi og sektorer.

Kredittrisiko

Kredittrisiko omfatter risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører selskapet et finansielt tap ved ikke å kunne innfri en forpliktelse. Kredittrisikoen styres gjennom flere virkemidler som bl.a. rammer knyttet til renteporteføljenes kreditturasjon, øvre grenser for eksponering mot navngitte motparter, rammer knyttet til motpartenes rating, samt krav til diversifisering av porteføljen.

Frende foretar minst årlig, sammen med hovedforvalter, en dypere gjennomgang av de enkelte utstederne. Hver enkelt utsteder blir gjennom dette analysert og klassifisert. Rammene for eksponering mot hver enkelt motpart vurderes så på bakgrunn av denne gjennomgang.

Frende sine direkteidee rentepapirer og globale rentefond består av investeringer der motparten betraktes som investment grade. Ut over dette har Frende ved utgangen av 2014 omlag 2,8 % av den samlede renteporteføljen plassert i fond med investering i nordiske høyrente obligasjoner.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift.

Frende følger likviditetsutviklingen på daglig basis, og har gode prosesser for å sørge for at selskapet til enhver tid har nok likviditet tilgjengelig til å møte sine forpliktelser. Frende sin investeringsportefølje består utelukkende av likvide papirer og fondsplasseringer som vil realiseres ved et likviditetsbehov.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal være tilgjengelig likvide midler til å møte forpliktelser ved forfall.

Sensitivitet finansielle eiendeler - effekt på markedsverdi

	31.12.14	31.12.13
10% fall i kurs aksjefond	-20 166 498	-16 888 837
1% fall i rentenivå	-13 256 585	-9 104 293

Skatteeffekt er ikke hensyntatt i oppstillingen.

Sensitivitetsanalysen er gjort kun for selskaps-/kollektivporteføljen ettersom endringer i rente og kurs på fond i investeringsvalgporteføljen nøytraliseres ved avsetning til kundefond.

Frende Holding konsern

Noter til regnskapet

Note 10 Varige driftsmidler i konsernet

	IT utstyr	IT system	Kontorinventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.14	9 977 308	190 017 589	7 699 752	207 694 649
Tilgang	1 336 724	19 569 180	-	20 905 904
Avgang	-	-	-	-
Akkumulerte nedskrivning	-	8 514 493	-	8 514 493
Akkumulerte avskrivninger	9 864 857	129 348 869	7 145 087	146 358 813
Bokført verdi 31.12.14	1 449 175	71 723 407	554 665	73 727 247
Årets nedskrivning	-	-	-	-
Årets avskrivning	693 493	22 998 606	359 631	24 051 730
Forventet økonomisk levetid	3 år	5 år	5 år	
Avskrivningssats	33 %	20 %	20 %	

IT systemer er kjøpte systemer tilpasset virksomheten. Systeminvesteringene er klassifisert som immateriell eiendel i balansen.

Verdi av kjøpte systemer er vurdert til virkelig verdi ved balansetidspunktet. Som følge av endring i teknologiske og økonomiske rammebetingelser er det foretatt neds verdi på aktivert andel av system som er vurdert uten verdi ved balansetidspunktet.

Note 11 Forsikringstekniske avsetninger

	31.12.14	31.12.13
Forsikringstekniske avsetninger i Skadeforsikring		
Premieavsetn.uopptjent premie	588 165 160	524 579 049
Erstatningsavsetning	747 575 636	617 282 532
Sikkerhetsavsetning	208 785 000	181 285 000
Sum forsikringsforpliktelser brutto skadeforsikring	1 544 525 796	1 323 146 581
Forsikringstekniske avsetninger klassifisert som egenkapital		
Avsetning til garantiordningen	46 650 000	35 000 000
Avsetning til naturskadefondet	-	-
	46 650 000	35 000 000
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser		
Premiereserve	150 246 480	109 074 203
Erstatningsavsetning	330 280 890	247 389 172
Tilleggsavsetning	1 436 525	1 297 036
Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	18 319 165	13 370 833
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte	500 283 060	371 131 244
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje		
Premiereserve	1 971 561 324	1 586 699 406
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt inv. portefølje	1 971 561 324	1 586 699 406
Sum forsikringsforpliktelser brutto livsforsikring	2 471 844 384	1 957 830 650

Note 12 Annen gjeld

Leverandørgjeld	6 671 505	6 435 783
Forskuddstrekk	6 893 300	6 225 558
Skyldig arbeidsgiveravgift	5 506 048	4 779 231
Gjeld i forbindelse med direkte forsikring	4 570 068	2 552 868
Annen gjeld	57 657	55 412
Sum	23 698 578	20 048 852

Note 13 Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

Påløpt arbeidsgiveravgift	1 811 361	1 647 072
Feriepenger	11 200 843	10 367 678
Bonus	6 500 000	5 070 557
Skyldig provisjon*	18 192 685	16 337 685
Avsatt merverdiavgift	54 112 416	45 102 277
Avsetninger for forpliktelser	25 957 417	8 787 527
Sum	117 774 721	87 312 796

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

Note 14 Skattekostnad

Frende Holding AS			Frende Holding, konsern		
31.12.13	31.12.14		31.12.14	31.12.13	
		Årets skattekostnad fordeler seg på:			
		Betalbar skatt			
-70 292	-91 710	Endring utsatt skattefordel	41 833 471	17 324 129	
<u>-70 292</u>	<u>-91 710</u>	Sum skattekostnad	<u>41 833 471</u>	<u>17 324 129</u>	
		Beregning av årets skattegrunnlag:			
-336 607	-339 667	Resultat av ordinær virksomhet før skatt	182 271 216	96 301 486	
		<i>Permanente forskjeller:</i>			
-		Korreksjon tidligere år	1 701 057	-1 905 707	
		Ikke fradragsberettigete kostnader	603 550	874 179	
		Realisert/ urealisert under fritaksmetoden	-29 637 042	-44 927 228	
		Endring midlertidige forskjeller	18 420 521	2 184 992	
336 607	339 667	Årets fremførbare underskudd	<u>-173 359 302</u>	<u>-52 527 722</u>	
<u>-</u>	<u>-</u>	Årets skattegrunnlag	<u>-</u>	<u>-</u>	
		Utsatt skattefordel vedrører følgende			
31.12.13	31.12.14	midlertidige fordeler	31.12.14	Endring 2014	31.12.13
		Varige driftsmidler	-14 004 579	-434 959	-14 439 538
		Pensjonsforpliktelse	-15 224 739	761 934	-14 462 805
		Avsetning leieforhold	-12 500 000	12 500 000	
		Urealisert verdiendring rentefond	1 023 790	5 593 546	6 617 336
-2 395 803	-2 735 470	Fremførbart underskudd	<u>-127 172 143</u>	<u>-173 359 302</u>	<u>-300 531 445</u>
<u>-2 395 803</u>	<u>-2 735 470</u>		<u>-167 877 671</u>	<u>-154 938 781</u>	<u>-322 816 452</u>
646 867	738 577	Utsatt skattefordel	45 326 971	41 833 471	87 160 442

Utsatt skattefordel er balanseført da det forventes inntjening i fremtidige år, eller realistisk skattetilpasning som gjør det mulig å utnytte

Note 15 Bundne midler

Pr 31.12.14 hadde konsernet kr. 7 282 795 i bankinnskudd skattetrekk.

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

Note 16 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser Frende Holding, konsern

Konsernet har pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere og utbetaler førtidspensjon fra 65 til 67 år, samt alderspensjon for lønn over 12G.

Konsernet har også driftsavtale med direktør og utbetaler førtidspensjon fra 62 til 67 år samt alderspensjon for lønn over 12G. Disse ordningene er usikrede og dekkes over selskapets drift. Den usikrede driftsordningen omfatter 12 personer.

Alle pensjonsordningene er behandlet etter NRS 6 for pensjonskostnader. Når uamortisert estimatavvik overstiger 10 prosent av det høyeste av beregnet pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift og pensjonsmidler, amortiseres det overskytende over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

Konsernet har innskuddspensjonsavtale for alle ansatte. Det er betalt totalt kr. 4 635 091 i innskuddspremie for 2014.

Netto pensjonskostnad	31.12.14	31.12.13
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	3 597 543	2 814 930
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	561 867	395 578
Avkastning på pensjonsmidler		
Periodisert arbeidsgiveravgift	586 476	452 681
Resultatført planendring / (avkortning)	-3 898 625	
Resultatført estimatavvik	2 413 273	
Netto pensjonskostnad	3 260 534	3 663 189

Beregnet pensjonsforpliktelse sikrede ordninger	31.12.14	31.12.13
Beregnete pensjonsforpliktelser (PBO)		
Pensjonsmidler (til markedsverdi)		
Arbeidsgiveravgift		
Ikke resultatført planendring / (avkortning)		
Ikke resultatført estimatavvik		
Netto pensjonsforpliktelse (Netto pensjonsmidler)	-	-

Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger	31.12.14	31.12.13
Beregnete pensjonsforpliktelser (PBO)	16 844 536	14 807 244
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-	-
Arbeidsgiveravgift	2 375 080	2 087 822
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	-	-
Ikke resultatført estimatavvik	-3 994 877	-2 432 261
Netto pensjonsforpliktelse	15 224 739	14 462 805

Økonomiske forutsetninger:	31.12.14	31.12.13
Diskonteringsrente	3,00 %	4,10 %
Årlig lønnsvekst	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,10 %	0,60 %
Årlig økning i G	3,00 %	3,50 %
Forventet avkastning på fondsmidler	3,80 %	4,40 %

Aktuarielle forutsetninger:		
Frivillig avgang medlemmer over/under 40 år	0-8 %	0-8 %

Uttakstilbøylighet AFP/ Førtidspensjonsavtale	i. a.	i. a.
Lineær opptjening		
Bransjens tariffgrunnlag utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO)	K2013/KU	K2013/KU

Frende Holding konsern

Note 17 Endring i egenkapital

Konsernets resultat per aksje

	31.12.2014	31.12.2013
Konsernets resultat	140 437 744	78 977 358
Antall aksjer	6 760 000	6 760 000
Resultat per aksje (kroner)	20,77	11,68

Aksjonærenes andel av aksjekapitalen er uendret etter gjennomførte emisjoner.

Antall aksjer 01.01.14	6 760 000	6 500 000
Emisjon	-	260 000
Antall aksjer 31.12.14	6 760 000	6 760 000

Note 18 Aksjonærer pr. 31.12.14

Frende Holding AS	Eierandel	Antall aksjer
Sparebanken Vest	39,72 %	2 684 911
Sparebanken Øst	13,19 %	891 491
Fana Sparebank	11,03 %	745 841
Sparebanken Sogn & Fjordane	10,00 %	676 000
Sparebanken Sør	9,99 %	675 324
Helgeland Sparebank	7,88 %	532 365
Spareskillingsbanken	1,64 %	110 760
Haugesund Sparebank	1,55 %	104 580
Skudenes & Aakra Sparebank	1,10 %	74 529
Flekkefjord Sparebank	0,89 %	60 482
Søgne & Greipstad Sparebank	0,80 %	54 173
Voss Sparebank	0,72 %	48 982
Lillesand Sparebank	0,59 %	39 771
Luster Sparebank	0,54 %	36 763
Etne Sparebank	0,36 %	24 028
		<u>6 760 000</u>

Frende Holding AS

Aksjer i datterselskaper	Antall aksjer	Eierprosent	Bokført verdi
Aksjer i Frende Skadeforsikring AS	5 000 000	100 %	605 000 000
Aksjer i Frende Livsforsikring AS	1 750 000	100 %	205 000 000
			<u>810 000 000</u>

Frende Holding konsern

Noter til årsregnskapet

Note 19 Kapitaldekning

Kapitaldekningsreglene regulerer forholdet mellom selskapets ansvarlige kapital og investeringsrisiko på balansens aktiva side.

I hele tusen	31.12.14	31.12.13
Aksjekapital	676 000	676 000
Overkursfond	137 921	137 921
Annen tellende egenkapital	-120 751	-302 374
Egenkapital	693 170	511 547
Immaterielle eiendeler	117 050	162 315
Kjernekapital = tellende ansvarlig kapital	576 119	349 232
Risikovektet volum	2 123 132	1 470 366
Kapitaldekning i prosent	27 %	24 %

Eiendeler fordelt på risikokategorier	Nominelle beløp		Risikovektet beløp	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Gjenforsikringsandel forsikringstekniske avsetninger	15 429	10 772	-	-
Bankinnskudd og andre finans.eiend. 20 %	85 642	68 735	17 128	13 747
Finansielle eiendeler vekt 10 %	557 499	603 792	55 750	60 379
Finansielle eiendeler vekt 20 %	623 843	598 880	124 769	119 776
Finansielle eiendeler vekt 100 %	1 039 358	517 135	1 039 358	517 135
<i>Eiendeler knyttet til avtale om investeringsvalg:</i>				
- Andeler bank, fond 20 %	1 971 561	1 586 699	394 312	317 340
Fordringer 50 %	14 186	1 884	7 093	942
Fordringer 100 %	465 016	420 983	465 016	420 983
Anleggsmidler 100 %	2 004	1 720	2 004	1 720
Gj.forsikringsandel av fors. forpliktelser 20 %	88 509	91 715	17 702	18 344
Immaterielle eiendeler	117 050	162 315	-	-
Total balanse	4 980 097	4 064 630	2 123 132	1 470 366
Sum risikovektet volum			2 123 132	1 470 366

Note 20 Solvensmarginkrav og solvensmarginkapital

I hele tusen

<u>Frende Skadeforsikring</u>	31.12.14	31.12.13
Netto ansvarlig kapital	437 305	289 659
Sikkerhetsavsetninger	208 785	181 285
Sikkerhetsavsetning 55 % av minstekrav	-104 168	-91 044
Naturskadefond	-	-
Andel som kan medregnes i solvenskapitalen	-	-
Solvensmarginkapital	541 922	379 900
Solvensmarginkrav metode 1 (Premiebasert)		
Premie	1 253 977	1 124 081
Del som skal forhøyes med 50 %	54 760	44 808
Grunnlag	1 281 357	1 146 485
Krav etter metode 1	214 078	192 522
Solvensmarginkrav metode 2 (Erstatningsbasert)		
Grunnlag	762 124	663 732
Krav etter metode 2	186 215	163 088
Solvensmarginkrav, absolutt minimum (3,0 mill Euro)	31 413	29 985
Solvensmargin	253,1 %	197,3 %

*Hensyntatt reduksjonsfaktor p.g.a. reassuranseavdekning

<u>Frende Livsforsikring</u>	31.12.14	31.12.13
Minstekrav (i mill)	94 291	73 954
Solvensmarginkapital		
<i>Estimert ansvarlig kapital</i>		
Aksjekapital	175 000	175 000
Overkursfond	-	-
Annen solvensmarginkapital	13 954	8 503
Annen egenkapital	12 847	7 958
Egenkapital	201 801	191 461
Immaterielle eiendeler	50 907	62 505
Ansvarlig kapital	150 894	128 956
Solvensmargin%	160 %	174 %

Til generalforsamlingen i Frende Holding AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Frende Holding AS som består av selskapsregnskap, som viser et underskudd på kr 247 957, og konsernregnskap, som viser et overskudd på kr 140 437 744. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Frende Holding AS' finansielle stilling per 31. desember 2014 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av tap er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 25. mars 2015
PricewaterhouseCoopers AS

Marius Kaland Olsen
Statsautorisert revisor